

AFRIKA

OIANA

Afrika'ren bihotz-biotzean baso baltza edo oiana da nagusi, aizkorarik iñoz sartu ez dan lekua.

Afrika izenak sasia gogoratzen dauku, baita euri ugariak eta eguzki kizkalgarria be. Batzutan zugatzen adarrak goian alkartzen dira eta eunka km.'ko luzeran. Ez da eguzkirik ez aizerik sartzen, txoriak bai ugari abarren artean. Lurrean orbela naikoa.

Olako lekuetan gaur bideak ugari dagoz.

Bufaloak, gorilak, basurdeak eta antilopeak asko agiri dira.

Baso orreitako biztanle bakarrak pigmeo edo gizaki txikiak dira eta biderik bide dabilz.

Goiko abar-artean be bizia ugari dago: Tximelet margotsuak, kolore guztietako txoriak, eundaka tximiñoiak txikiak amearen lepoan doazela.

Ez dira beera, lurrera, jatsiten eta, diñoenez, ba-dira iñok ezagutu ez dauzan motetakoak be.

BASOKO LEIÑUAK

Lurralde zabala dan lez, biztanleak be askotarikoak dira, baiña eundak leñuetan, leiñu bakoitxak bere izkuntza eta oiturak dauzala.

Batzuk Europa'tik joandako oiturak onartu dabez, lengoak itzi barik.

Askok meategietan egiten dabe lan gaurko tramankuluakaz.

Emakumeak erri-osagilleai entzuten dautsee baiña asi dira gaiso-etxeetara joaten. Umeak misiolarien ikastegietara jotzen dabe lanbidea eta lurra lantzeko erak ikasteko eta iñoz Europa'ko ikastetxeetara be urreratzen dira.

Baiña leiñu askok ez dauke oraindiño Europa'ren ikulturik, esaterako Kongo'ko bakututarrak: Ibai-ertzetan bizi dira, zugatz-artean egiten dabez euren soloak eta txabolak. Errez azten diran platanoa ta artoa ereiten dabez, barazkiak be errez eta ugari lortzen dabez eta lurak ezer emoten ez dauanean beste leku batera joaten dira.

Eiztari trebeak dira eta giza-aragia be jaten izan dabe eta jaten daben gizakia indartsua ba'da, eurak be indartsu egingo dirala uste dabe.

Dantzari onak dira, eragin onagaz.

GIZON TXIKI EDO PIGMEOAK

Pigmeoak Kongo'ren iparraldean bizi dira: Munduko gizonik txikiak dira, 1.40 m.

Biotz onekoak eta umeen antzekoak dira.

Basoetan ibiltari ikusten doguz eta ez dabe lurrik lantzen. Eiztari onak bai ba-dira baiña egunero lekua aldatuta. Txabolak egiten dabez.

Euren lurretatik gitxitan urtetzen dabe, iñoz bai zerbait erosteko edo saltzeko.

Zugeak eta kokoak dabez janari, baiña pizti aundiak be arpatzen dabez jateko.

Txikiak izan arren ausartak dira eta elefanteak arrapatzen be ibiltzen dira euren anketako zanak apurtuta.

Ez dabe bear jantzirik, orriak dabez naikoa.

Taldeetan edo sendietan bizi dira. Oiturak ba-daukez, baiña ez legerik.

Boskimanoak dira beste euren arteko talde bat, illuna-goak eta pizka bat aundiagoak eta aurpegia baltzen antzekoa daukela.

BASO BALTZA

Oian aundiaren sortaldera eta basamortuaren egoalderara Afrika'ren baso baltza dago: Goi-zelai aundiak, bizkar luzeak, batzutan bedar aundiak, eta iñoz legor-aldeak be bai, baiña geienetan baso baltzak. Gaillurretan edurra eta bero-aldietan uriola aundiak eta ibai ederrak.

Toki orreitan ugariak dira piztiak: Leioak, zebrak, jirafak, rinozerontek, bufaloak eta antilopeak...

Or ikusi al izan dira eiztari trebeak abere-mota asko galtzeko, baiña gaur eiza onek bere auarauak daukaz. Safariak egiteko baimena bear da, ez ilteko, argazkiak egiteko baiño.

An bizi diran gizakiak, leiñuak, artzaiñak dira, leiñu bakoitzak bere folklore aberatsa dauka eta askok zurientzat egiten dabe lan.

Su-mendiak be agiri dira inguruetan, zingirak be bai.

Lurra oso emonkorra da eta kafea, liñua, ta kautxua ugari dagoz. Abereentzat bedarra be naikoa, baiña lana ez dabe ondo eratzen.

KILIMANJARO

Afrika'ko mendirik aundiena Kilimanjaro da. bakarra, inguruan beste mendirik ez daua, 5.900 m. gora, erpiñean geienetan laiñoa ikusten da.

Amaituta dagoan su-mendia da eta agoak 1.600 m. daukaz. Edurrak iparraldea estaltzen dautso eta beste aldeetan pizti-mota asko bizi dira.

Inguruan bizi diranak mendi oneri "jainkoieran etxea" esaten dautsoe eta euria eskatu be bai. Mendiak olako erreguak entzuten dauzala uste dabe.

Erreza da Kilimanjaro'ra igotea eta txangolariak igiotzen dira. Baiña bertakoak ez dabe olakorik egiten, an bizi dan jainkoari atsegin ez jakola uste dabelako.

OLAZAR'tar Martin'ek